Stuk **1572** (2007-2008) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

26 februari 2008

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de republiek Rwanda, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Kigali op 16 april 2007

INHOUD

Blz.

Memorie van toelichting 3

Voorontwerp van decreet 13

Advies van Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen 17

Advies van de Raad van State 21

Ontwerp van decreet 25

Bijlage: BLEU-overeenkomst 29

– Nederlandse tekst 31

– Engelse tekst 43

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. ALGEMENE BESPREKING

1. Betekenis van de overeenkomst

De Vlaamse Regering staat positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsakkoorden. Die zijn immers erg belangrijk voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Een Vlaamse investeerder zal meer geneigd zijn te investeren in landen als het politieke risico gedekt wordt door de Nationale Delcrederedienst (NDD). Voor de NDD is het bestaan van een bilaterale overeenkomst voor de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen een belangrijke factor bij de beoordeling van een verzekeringsaanvraag voor een geplande Vlaamse investering in het buitenland. Deze dienst kan dan immers een eventuele actie tegen of regres op de overheid van het gastland in geval van schade ondernemen. Zij kan alle investeringsvormen verzekeren.

Hoewel buitenlandse investeringen doorgaans al beschermd worden door nationale wetgevingen, biedt een bilaterale overeenkomst bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De bilaterale overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, die door de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) gesloten worden, bevestigen onder meer het principe dat investeringen slechts kunnen onteigend of beperkt worden in het partnerland als daartoe geldige redenen bestaan en als er een passende, efficiënte vergoeding uitgekeerd wordt, dit wil zeggen een vergoeding die kan gerepatrieerd worden. Ook de risico's 'oorlog' en 'opstand' worden aangeraakt. De overeenkomsten huldigen voorts de vrije transfer van de geïnvesteerde middelen en hun opbrengsten.

Tenslotte is een arbitrageregeling opgenomen voor geschillen die tussen een Vlaamse investeerder en de lokale overheid zouden kunnen rijzen over de toepassing van de beginselen van het investeringsverdrag. In dit verband wordt verwezen naar de arbitrage van het ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes – Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen) of naar de regels van de UNCITRAL (United Nations Commission of International Trade Law – Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht). Ook werd een verwijzing naar de arbitrage van de particuliere geschillenbeslechtingorganen van de internationale Kamer van Koophandel in Parijs opgenomen in de investeringsovereenkomst.

Deze investeringsovereenkomsten zijn in principe vooral zinvol in landen met een hoge politieke instabiliteit of risico.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van de bevordering en de bescherming van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of het internationaal publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten, onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. In overeenstemming met artikel 167, §3, van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer zij uitwerking kunnen hebben.

Het zogenaamde 'gemengde' karakter van de investeringsovereenkomsten werd op 4 mei 1994 vastgelegd in de Werkgroep 'Gemengde Verdragen' (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). De ICBB heeft die beslissing op 4 april 1995 bekrachtigd. Zowel de gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. De overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De gewesten zijn bevoegd voor het economisch beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, §1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd voor de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, §1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de ves-

tiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het ontwerp van decreet dat het een gewestaangelegenheid betreft.

Het tweede en laatste artikel van het ontwerp van decreet houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat zij in werking kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van het partnerland[1]

Politieke gegevens

De etnische problemen tussen Hutu's en Tutsi's hebben gedurende tientallen jaren de binnenlandse politiek van Rwanda beheerst. Het in 1993 ondertekende Akkoord van Arusha beoogde het land opnieuw de rust te laten vinden via de terugkeer van Tutsi-ballingen, de deling van de macht en de integratie van de irreguliere strijdkrachten van het FPR (Front Patriotique Rwandais) in de Rwandese strijdkrachten. De uitvoering van dit akkoord werd echter gesaboteerd. Het etnische geweld flakkerde terug op in april 1994, na de aanslag met dodelijk gevolg op het vliegtuig van toenmalig president Habyarimana. In de daarop volgende genocide lieten bijna één miljoen mensen het leven. Als gevolg van de geweldplegingen, namen twee miljoen Hutu's de vlucht naar de omliggende landen.

De regering van nationale eenheid die na de genocide, in juli 1994, aan de macht kwam, kreeg de zware taak om het verscheurde land opnieuw op te bouwen. Vanaf 1999 ging de heropbouw van het land gepaard met de heropbouw van de instellingen. Een proces van formele democratisering werd ingezet. Freedom House kenschetst Rwanda als niet-vrij, met een respectieve quotering van 6 en 5 voor de politieke en mensenrechtensituatie in het land. Concreet betekent dit dat politiek pluralisme minimaal wordt ingevuld en dat bijvoorbeeld de vrijheid van mening en vereniging onderdrukt worden.

Op 26 mei 2003 vond een referendum plaats over een nieuwe Grondwet, die met 93% van de stemmen werd goedgekeurd en op 4 juni 2003 in werking trad. Belangrijke bepalingen van de nieuwe Grondwet zijn:

– de scheiding der machten;

– een tweekamerstelsel in een semipresidentieel systeem;

– de regel dat een meerderheidspartij niet meer dan 50% van de kabinetsleden mag hebben;

– mensen- en burgerrechten met inbegrip van de oprichting van instellingen die het proces van nationale eenheid en verzoening moeten ondersteunen;

– het recht op een gezond leefmilieu en het vastleggen van de nodige middelen om een goed milieubeleid te kunnen voeren;

– de oprichting van een onafhankelijk controlemechanisme inzake gendervraagstukken.

De president kan tweemaal verkozen worden voor een ambtstermijn van zeven jaar. De president duidt de regeringsleden aan, na overleg met de partijen, en heeft het recht om het parlement te ontbinden. De Grondwet voorziet in de participatie en representatie van sociale doelgroepen aan het politieke bestel, via de gegarandeerde politieke afvaardiging van hun vertegenwoordigers in beide politieke kamers. Zo moeten vrouwen bijvoorbeeld ten minste 30% van het Rwandese parlement uitmaken. De Grondwet voorziet eveneens in een verplichte deling van de regeringsmacht tussen de partijen. Zo is het bijvoorbeeld verboden dat de grootste partij in het parlement meer dan de helft van de portefeuilles in de regering opneemt. In de huidige regering worden de Hutu's vertegenwoordigd via onder andere eerste minister Makuza (ex-Mouvement Démocratique Républicain -MDR).

Op 25 augustus 2003 werd Paul Kagame (FPR) met 95% van de stemmen verkozen tot president. Zijn partij won ook de parlementsverkiezingen begin

[1] Voor de opmaak van de schets van het partnerland werd een beroep gedaan op de landendossiers van het Vlaamse Agentschap voor Internationaal Ondernemen, het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, het Duitse ministerie van Buitenlandse Zaken, de openbare landendossiers van de Central Intelligence Agency, en rapporten van organisaties zoals Amnesty International, Freedom House e.a.

oktober 2003. Hierbij dient te worden vermeld dat voorafgaand aan de verkiezingen de oppositiepartij MDR van de Hutu's net vóór de verkiezingen werd verboden op grond van vermeende aanzetten tot haat. Opmerkelijk in dat verband is dat de MDR-fractie in het Rwandese parlement hiermee instemde. Andere partijen, wier lidmaatschap gebaseerd zou zijn op etniciteit en religieuze aanhang, werden eveneens verboden. De FPR domineert het parlement via een coalitie met een achttal satellietpartijen die elk hun respectieve standpunten baseren op het programma van de FPR. Sinds kort beginnen de verschillende partijen in het halfrond zich echter kritischer op te stellen.

De Rwandese staat voert een zeer actief ontwikkelingsbeleid. Dit streeft naar: het terugschroeven van corruptie, het behoud van een veiligheidsklimaat, het herstellen en versterken van de nationale eenheid, de terugkeer en de re-integratie van vluchtelingen en slachtoffers van de genocide, het respecteren van het recht van vluchtelingen om terug te keren, de valorisatie van de menselijke middelen en de ontwikkeling van de economie. De regering heeft zich ertoe verbonden de participatie van de bevolking te verhogen, de rechtsstaat te doen heersen, de mensenrechten na te leven en de besluitvorming te decentraliseren.

Belangrijke thema's in de binnenlandse politiek blijven de afhandeling op strafrechterlijk en maatschappelijk vlak van de volkerenmoord, decentralisatie en de economische wederopbouw van het land.

Mensenrechten

De mensenrechten zijn verankerd in de Grondwet. Op een aantal punten is er een positieve ontwikkeling, maar op andere vlakken blijft de toestand zorgwekkend. Problematisch blijven de toestand in de overvolle gevangenissen, gevallen van machts- en ambtsmisbruik en het gebrek aan opheldering van verdwijningen sinds 2003. Door een wetswijziging in januari 2003, kreeg de nationale mensenrechtencommissie, opgericht in 1999, meer bevoegdheden inzake onderzoek en tussenkomst. Er wordt echter getwijfeld aan zowel haar efficiëntie en haar onafhankelijkheid.

In 2005 werd een begin gemaakt met een nieuw, tijdelijk en aanvullend rechtssysteem, toegespitst op de gevolgen van de genocide; namelijk de enorme aantallen verdachten in overvolle gevangenissen en de nood aan verzoening en wederopbouw. Die zogenaamde 'gacaca' worden voorgezeten door lekenrechters die door de bevolking gekozen zijn. Meer dan 760.000 mensen of één vierde van de volwassen bevolking, komt in aanmerking voor vervolging. Er wordt gevreesd voor het eerlijke verloop van sommige processen. Op 6 september 2005 werd de Belgische pater Theunis gearresteerd en voor een gacaca gebracht, op beschuldiging van aanzetten tot haat. Na weken van diplomatiek overleg werd hij aan België uitgeleverd. De voornaamste verdachten van de genocide worden voor het Internationaal Rwanda Tribunaal gebracht.

In zijn jaarrapport 2007 maakt Amnesty International (AI) melding van de problemen waarmee mensenrechtenorganisaties en mensenrechtenactivisten geconfronteerd worden. Een verplichte registratieprocedure zorgt ervoor dat de regering de toegang van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) nauwgezet kan controleren. Begin 2004 bracht een speciale parlementaire commissie een rapport uit over in Rwanda opererende ngo's, waarin een aantal onder hen werd beschuldigd van het onderhouden van een genocidaire ideologie. Vijf ngo's en verschillende religieuze organisaties werden ten gevolge hiervan verboden. Internationale ngo's werden eveneens onder vuur genomen. Sindsdien passen ngo's op alvorens zij zich kritisch uitlaten over het huidige regiem.

Amnesty International wijst ook op de strenge controle die de regering uitoefent op alle geledingen van de maatschappij waar vaak een klimaat van vrees en wantrouwen heerst. De spanning tussen de etnische groepen blijft bestaan. Amnesty International heeft het ook over de vrees voor een fair verloop van de rechtszaken tegen mensen die zich schuldig gemaakt hebben aan de genocide van 1994. Duizenden mensen zitten opgesloten in bedenkelijke omstandigheden zonder enige vorm van proces en ongeveer 600 mensen werden ter dood veroordeeld. De laatste terechtstelling vond in 1998 plaats. Op 8 mei 2007 keurde het Huis van Afgevaardigden de afschaffing van de doodstraf goed. Eind juli 2007 viel de definitieve beslissing over de afschaffing van de doodstraf en dit voor alle misdaden, ook die van genocide. Het bestaan van de doodstraf was trouwens een belangrijke hinderpaal voor het overdragen van mensen die vastgehouden worden door het Internationaal Rwanda Tribunaal of die vastzitten in het buitenland.

De Grondwet voorziet in het recht op vereniging en staking. Evenwel zorgt een zeer uitgebreide lijst van

zogenaamde essentiële diensten ervoor dat deze rechten in de praktijk flink beknot worden.

De vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid staan soms onder druk. Verwijzingen naar de etnische identiteit zijn uit den boze. Kritische journalisten zijn soms het slachtoffer van intimidatie, geweld en vervolging. In het bijzonder het onafhankelijke en kritische weekblad Umuseso wordt nauwgezet door het regiem gecontroleerd en bestraft voor kritische artikels. Journalisten censureren dan ook hun eigen werk en verklaren dat de autoriteiten duidelijk hebben gemaakt dat ze bepaalde onderwerpen niet behandeld willen zien. Voorlopig zijn de audiovisuele media nog volledig in handen van de regering. Er bestaat echter een mogelijkheid om private omroepen op te zetten.

Buitenlands beleid

Het streven naar binnenlandse en buitenlandse veiligheid staat voorop. Daarom streeft de regering de volgende doelstellingen na:

– een sterke deelneming aan regionale organisaties;

– de normalisering, respectievelijk de verbetering van de betrekkingen met de buurlanden;

– een grotere samenwerking met internationale donoren;

– een actieve betrokkenheid in internationale organisaties en vredesoperaties in het kader van de Verenigde Naties (VN).

Ondanks het feit dat er tussen Rwanda en sommigen van zijn buurlanden (Congo, Uganda, Burundi, Tanzania) nog openstaande problemen zijn, wordt Rwanda's buitenlandse politiek gekenmerkt door het streven naar regionale economische integratie. Zo is Rwanda lid van de Gemeenschappelijke Markt voor Oost- en Zuidelijk Afrikaanse Landen (COMESA), een regionale organisatie van twintig Afrikaanse landen. Als zodanig maakt het ook deel uit van de groep van elf COMESA-landen die een gezamenlijke vrijhandelszone opgericht hebben. Rwanda is eveneens lid van de Economische Gemeenschap van Centraal-Afrikaanse Staten (ECCAS), die socio-economische en culturele ontwikkeling via een progressieve regionale integratie voorop stelt. Op 1 juli 2007 trad Rwanda toe tot de douane-unie gevormd door de Oost-Afrikaanse Gemeenschap (EAC). De EAC plant de uitbouw van een politieke unie tegen 2013. Tot slot is Rwanda lid van de Afrikaanse Unie.

Als lid van de Groep van landen van Afrika, de Caraïben en de Stille Zuidzee (de zogenaamde ACS-staten) heeft Rwanda het politieke luik van het Cotonou-akkoord ondertekend (2000) en neemt het deel aan de onderhandelingen tussen de landen van Oost- en Zuidelijk Afrika (ESA) en de EU, in het kader van de zogenaamde Economische Partnerschaps-Overeenkomsten (EPA's). Deze hebben tot doel om de EU op economisch en handelsvlak te binden met regionale groeperingen van ACS-landen. Zowel een progressieve liberalisering van de handel tussen beide partners als een voortschrijdende economische integratie van elk van de onderscheiden regio's wordt vooropgesteld. Voorlopig geniet Rwanda nog van de preferentiële toegang tot de Europese markt die de EU biedt aan de minst ontwikkelde landen (de MO-landen) in het kader van het Alles Behalve Wapens-initiatief (EBA).

De EU en in het bijzonder het Verenigd Koninkrijk, Nederland, België en Duitsland zijn belangrijke partners. De relaties met Frankrijk bereikten in november 2006 een dieptepunt toen een Franse rechter een arrestatiebevel uitschreef tegen negen hooggeplaatste Rwandezen en hij president Kagame openlijk beschuldigde van betrokkenheid bij de dood van voormalig president Habyarimana.

Rwanda is onderschrijvende partij van een hele reeks internationale verdragen en is ook lid van een rits internationale organisaties, zoals de VN en zijn deelorganisaties. Via lidmaatschap en participatie in deze organisaties streeft Rwanda opname en erkenning als volwaardige en betrouwbare speler binnen het internationale politieke bestel na.

Naast regionale economische integratie streeft Rwanda ook integratie in het internationale handelssysteem na. Zo is Rwanda lid van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) sinds 1996. Ook heeft het zowel de WIPO-conventies (WIPO: World Intellectual Property Organization) als de Uniforme HandelsCode (UCC) ondertekend.

Economische en sociale gegevens

Rwanda behoort tot de armste landen van Afrika. De in 1994 totaal ingestorte economie heeft zich de voorbije jaren hersteld tot het niveau van 1990. De economische ontwikkeling is afhankelijk van modernisering en intensivering van de landbouw,

die, met 42 % van het bruto nationaal product (bnp) en 90% van de tewerkstelling, Rwanda's belangrijkste economische sector blijft, gevolgd door de dienstensector (38%) en de industrie (20%). De voorbije jaren kende de Rwandese economie een sterke groei. Opvallend daarbij is dat sinds kort de diensten- en industriële sectoren een inhaalmanoeuvre maken op de landbouwsector door hogere groeipercentages (respectievelijk 6%, 5,9% en 4,5%). De economische vooruitzichten voor de komende jaren blijven positief met een voorspelde gemiddelde groei van 4,2%.

Rwanda is zwaar afhankelijk van de invoer van goederen en diensten en vertoont bijgevolg een substantieel deficit van 140 miljoen US dollar in zijn handelsbalans. Het land beschikt over weinig natuurlijke rijkdommen en heeft ook te lijden van zijn ingesloten ligging en van een zwakke infrastructuur.

De buitenlandse schuld is zeer hoog en dreigt de wederopbouw van de in 1994 vernielde sociale en materiële infrastructuur in het gedrang te brengen of te vertragen. De internationale gemeenschap heeft aanzienlijke steun verleend aan de wederopbouw van het land en aan het lenigen van humanitaire noden. Zowel de Wereldbank, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) als de Club van Parijs hebben al aanzienlijk bijgedragen tot de verlaging van Rwanda's schuldenlast.

Rwanda telt ongeveer negen miljoen inwoners. Jaarlijks groeit de totale bevolking aan met 3,1%. De jaarlijkse groei van de actieve bevolking bedraagt 3,7%. In 2006 stond Rwanda op de 158ste plaats op de 'Human Development Index' van de VN. 20% van de Rwandese bevolking leeft in de steden. Meer dan 60% van de bevolking leeft onder de armoedegrens. 20% kampt met extreme armoede. De levensverwachting van de gemiddelde Rwandees is 44 jaar. 65% van de volwassen bevolking (+15 jaar) kan lezen en schrijven.

Centraal in Rwanda's zogenaamd Armoede-Vermindering-Strategisch-Programma (PRSP), voltooid in 2001, stond economische groei als katalysator voor armoedevermindering en als antwoord op de bevolkingsaanwas. Steun aan de plattelandssector en in het bijzonder de landbouw werden daarbij naar voor geschoven als instrumenten om de economische groei aan te zwengelen.

Naast steun aan economische groei werd ook de uitbouw van gezondheids-, onderwijs- en huisvestingsdiensten voorzien. Gezondheids- en onderwijsdiensten hebben zwaar geleden onder de genocide. Voor beiden werden strategische plannen aangenomen.

Rwanda's PRSP kreeg een opvolger in de vorm van Vision 2020, Rwanda's strategie voor duurzame ontwikkeling, met als expliciete doelstelling om van het land tegen 2020 een middeninkomenland te maken. Het diversifiëren van de economie en het aantrekken van buitenlandse investeringen staan daarin centraal.

Investeringsklimaat

De Rwandese markt is onontgonnen terrein. Omdat er slechts weinig goederen en diensten ter plekke geproduceerd worden, biedt de Rwandese markt heel wat kansen, met name voor kleine en middelgrote investeerders. Deze kunnen profiteren van zowel de mogelijkheid tot importsubstitutie als de 'natuurlijke bescherming' die de Rwandese markt biedt door het feit dat het land is ingesloten. Gezien zijn centrale ligging in de Grote Merenregio zou Rwanda zich kunnen ontpoppen tot de draaischijf van een regionale markt van 120 miljoen consumenten.

Buitenlandse investeringen bleven na 1994 beperkt. Het investeringsklimaat was weinig aantrekkelijk door de grote onveiligheid, het ontbreken van gekwalificeerd personeel en onaangepaste wetgeving. De jongste jaren heeft de overheid geprobeerd het investeringsklimaat te verbeteren. Zo werden onder andere een nieuwe belastingswet, een nieuwe investeringswetgeving (met stimuli voor investeerders) en een nieuwe landwet goedgekeurd. De Rwandese Grondwet van 2003 verbiedt onteigeningen, tenzij voor redenen van publiek belang. In dat geval wordt er een faire en voorafgaande compensatiebetaling aangeboden, die bovendien repatrieerbaar is. Tot slot werden wetsvoorstellen ter bescherming van intellectuele eigendomsrechten aan het Rwandese parlement voorgelegd.

In 2000 werd de Rwandese dienst voor de promotie van de investeringen en de export opgericht om nieuwe investeerders aan te trekken en om als uniek loket voor de investeerders te dienen.

In samenwerking met de internationale financiële instellingen (IFI's) werd een privatiseringsprogramma opgestart. Grote bedrijven als Rwandatel (telecommunicatie) en Electrogaz (water, elektriciteit en gas)

kwamen in aanmerking voor privatisering naast staatsbedrijven in het hotelwezen en de landbouw (rijst, thee, koffie).

Investeringsmogelijkheden liggen in de toeristische sector, de energievoorziening en de landbouw. Rwanda is trouwens één van de meest open regimes in Afrika voor het aantrekken van investeringen. Het opstarten van een bedrijf en registreren van eigendom gebeurt sneller en gemakkelijker in Rwanda dan in zijn buurlanden. Ook Uganda, bekend voor zijn bedrijfsvriendelijkheid, dient voor Rwanda onder te doen. In oktober 2006 kreeg Rwanda goede punten van de Wereldbank voor zijn bedrijfsvriendelijkheid. In dezelfde maand presenteerde het Secretariaat van de VN-Conferentie voor Handel en Ontwikkeling (UNCTAD) zijn rapport (policy review) over het Rwandese investeringsbeleid dat positief bevonden werd.

De Nationale Delcrederedienst kent aan Rwanda een notering toe van 6 voor politieke en C voor commerciële risico's.

Van alle ontwikkelingsgebieden is subsaharisch Afrika de regio die in 2003 over de meeste filialen van Belgische bedrijven beschikte (365 filialen). In eerste instantie trekt de regio investeringen binnen de industriële sector aan. Vervolgens komen de financiële en de vervoerssector. Met elf filialen stond Rwanda in 2003 voor 0,07% van alle Belgische investeringen in het buitenland. Daarmee stond het land op dezelfde hoogte als buurland Burundi, maar scoorde het beter dan Uganda, dat slechts over 0,01% van de Belgische filialen beschikt.

In samenwerking met de Rwandese overheid en de Wereldbank richtte de Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO) in 2005 een investeringsfonds voor kmo's op: de Rwandan Enterprise Investment Company.

Naast de hierna vermelde investeringsovereenkomst met de BLEU uit 1983, heeft Rwanda investeringsovereenkomsten gesloten met Zwitserland (15 oktober 1963), Duitsland (18 mei 1967) en Mauritius (30 juli 2001).

Buitenlandse handel

De uitvoer is beperkt. In 2005 werd voor zowat 115 miljoen US dollar uitgevoerd. De uitvoer bestaat vooral uit koffie, thee en ertsen zoals tin en coltan. De regering probeert het aanbod te verruimen door het telen en verhandelen van bloemen en fruit.

De invoer werd in 2005 geschat op ongeveer 338 miljoen US dollar. Brandstoffen, voertuigen en consumptiegoederen zijn de voornaamste importproducten en Kenia, Duitsland, België, Uganda en Frankrijk de belangrijkste leveranciers.

Uit cijfers van het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen blijkt dat Vlaanderen in 2006 voor 15,4 miljoen euro naar Rwanda uitvoerde. Daarmee was Rwanda de 121ste Vlaamse uitvoermarkt. De invoer bedroeg 4,7 miljoen euro.

Samenwerking met Vlaanderen en België

Zuidelijk Afrika is de prioritaire regio voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Vlaanderen bood steun aan hulporganisaties die actief waren in Rwanda. Thans steunen onder meer de provincies Oost- en West-Vlaanderen projecten in Rwanda.

De Belgische officiële ontwikkelingshulp is aanwezig in Rwanda sinds 1962 toen het land onafhankelijk werd. Rwanda is één van de achttien partners die België op basis van de wet van 25 mei 1999 weerhield als partner voor zijn internationale samenwerking. Er werden verschillende samenwerkingsovereenkomsten gesloten.

In juni 2001 legde de Belgische regering haar beleid ten aanzien van het Grote Merengebied vast in het document 'Vredesopbouw in het Grote-Merengebied: een Belgisch Actieplan'. Het document schetst de krachtlijnen van het 'Partnerschap voor Vrede en Structurele Stabiliteit' dat België wil aangaan met de partners in de regio. De samenwerkingsstrategie van België ten aanzien van Rwanda sluit aan bij het actieplan en heeft vredesopbouw en armoedebestrijding als doel. De voorgestelde acties omvatten drie domeinen, namelijk ontwikkelingssamenwerking, financiële samenwerking en diplomatieke actie ter ondersteuning van de vredesprocessen.

II. SPECIFIEKE BESPREKING VAN DE OVEREENKOMST MET RWANDA

1. Ontstaan van de overeenkomst

De voorbije dertig jaar sloot de BLEU verscheidene overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen met landen die geen lid waren van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

Op 2 november 1983 werd in de Rwandese hoofdstad Kigali een overeenkomst inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen ondertekend tussen de BLEU en Rwanda. De overeenkomst trad in werking op 1 augustus 1985.

Artikel 13 van die overeenkomst stelt dat zij van kracht zou blijven gedurende een periode van vijf jaar die daarna telkenmale stilzwijgend verlengd zou worden voor een nieuwe termijn van vijf jaar, tenzij één van de partijen tenminste zes maanden vóór het verstrijken van een periode, schriftelijk te kennen gegeven had dat zij de overeenkomst zou willen beëindigen.

Op 16 december 2004 besliste de werkgroep Bilaterale Investeringsverdragen dat de heronderhandeling een prioriteit werd voor 2005. Schriftelijke commentaren op de teksten werden uitgewisseld en op vraag van Rwanda werd de ontwerptekst op 4 oktober 2006 geparafeerd tijdens de UNCTAD-top die in Genève plaatsvond. Voor Vlaanderen vormde Rwanda geen prioriteit en derhalve gaf Vlaanderen volmacht aan de onderhandelaar van de federale overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken om te onderhandelen in haar naam.

De overeenkomst werd opgemaakt in het Nederlands, het Frans en het Engels. De Engelse versie is doorslaggevend bij een geschil over de interpretatie van de overeenkomst.

2. Inhoud van de overeenkomst

De BLEU-typetekst

De leden van de BLEU keurden een tekst goed die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse Regering die typetekst aanvaard. Sinds 2002 zijn milieu- en sociale clausules opgenomen in de typetekst.

Die zogenaamde BLEU-typetekst bepaalt principieel dat elke overeenkomstsluitende partij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij op zijn grondgebied toelaat. Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen.

De bescherming vindt men terug in de artikelen 3, 4 en 7 tot en met 9. Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie terwijl artikel 4 stelt dat de investeerders de behandeling genieten van meest begunstigde natie. Die behandeling sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 5 stelt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die een hoge graad van milieubescherming biedt en dat zij die wetgeving stelselmatig moeten verbeteren.

Artikel 6 bepaalt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die arbeidsnormen vastlegt in overeenstemming met de internationaal erkende rechten van werknemers en naar een verbetering van die normen.

Artikel 7 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationale belang van de overeenkomstsluitende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoir is en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade als gevolg van oorlog en geweld.

Artikel 8 regelt de overmakingen van alle betalingen betreffende investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer als principe geldt.

Artikel 9 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van haar eigen investeerders, indien die partij of instelling schadevergoeding uitbetaald heeft aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

Artikel 10 stelt dat wanneer een vraagstuk betreffende investeringen geregeld wordt bij de overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene overeenkomstsluitende partij, dan wel bij internationale overeenkomsten, de investeerders van de andere partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

In artikel 11 worden de bijzondere overeenkomsten die vroeger tussen een partij en een investeerder van

een andere partij gesloten werden, bevestigd. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 12 en 13 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen betreffende de interpretatie en de toepassing van deze typeovereenkomst.

De overeenkomstsluitende partijen dienen ernaar te streven geschillen in de mate van het mogelijke door onderhandeling te regelen. Indien een minnelijke schikking onmogelijk blijkt te zijn, bepaalt artikel 12 dat het geschil, naar keuze van de investeerder, voorgelegd wordt aan hetzij de bevoegde rechtsmacht van de staat waar de investering gedaan werd, hetzij aan internationale arbitrage. Elke partij geeft haar voorafgaande en onherroepelijke toestemming om elk geschil aan dergelijke arbitrage te onderwerpen. Dit houdt in dat de partijen afstand doen van het recht om de uitputting van alle nationale administratieve en rechtsmiddelen te verzoeken. De uitspraken van het scheidsgerecht zijn onherroepelijk en bindend. Geen enkele overeenkomstsluitende partij kan hierbij als verweer aanvoeren dat de investeerder vergoed wordt door een verzekering of garantie.

Artikel 13 handelt over eventuele geschillen tussen de partijen wat de uitlegging of toepassing van deze overeenkomst betreft. Als een minnelijke schikking via diplomatieke weg mislukt, wordt het geschil eerst voorgelegd aan een gemengde commissie van vertegenwoordigers van de partijen. Wordt nog steeds geen oplossing gevonden, wordt het aan een college van drie scheidsrechters voorgelegd. Elke partij duidt één scheidsrechter aan. Die twee scheidsrechters duiden in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van het college aan. Deze voorzitter is een onderdaan van een derde staat. Indien de scheidsrechters niet op deze wijze kunnen aangesteld worden, kan een partij zulk verzoek richten tot de voorzitter of ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof. De uitspraken van het college van scheidsrechters zijn definitief en bindend.

Artikel 14 stelt de investeringen, die aan de overeenkomst voorafgegaan zijn, gelijk met de investeringen na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden dus eveneens beschermd.

Artikel 15 bepaalt de inwerkingtreding en de duur van de overeenkomst. De typeovereenkomst treedt een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging, in werking. Zij blijft van kracht gedurende een termijn van tien jaar, die zonder voorafgaande opzegging telkens stilzwijgend verlengd wordt met dezelfde termijn.

Vergelijking van de tekst van de overeenkomst met de BLEU-typetekst

Er werd onderhandeld op basis van de Engelse BLEU-typetekst. Die typetekst werd bijna volledig aanvaard door de partner. De afwijkingen worden hierna toegelicht.

In artikel 7 over de ontneming en eigendomsbeperking staat dat de schadeloosstelling uitgekeerd wordt in gelijk welke omwisselbare munt. Paragraaf 5 uit de typetekst werd weggelaten. In die paragraaf staat dat de behandeling die een overeenkomstsluitende partij verleent aan investeerders van de andere partij, ten minste gelijk is aan die welke investeerders van de meest begunstigde natie op haar grondgebied genieten en die in elk geval niet minder gunstig is dan die waarin het internationaal recht voorziet.

Volgens artikel 8 kunnen de onderdanen van beide overeenkomstsluitende partijen, die uit hoofde van een investering de toelating gekregen hebben om op het grondgebied van de andere partij te werken, een evenredig deel van hun bezoldiging overmaken naar hun land van herkomst. Elke partij moet de nodige vergunningen verlenen die vereist zijn om overmakingen zonder onnodige vertraging uit te voeren.

In artikel 12 over de regeling van investeringsgeschillen werd paragraaf 5 van de typetekst geschrapt. In die paragraaf staat dat het scheidsgericht beslist op grond van het nationale recht, met inbegrip van de regels inzake wetconflicten, van de overeenkomstsluitende partij die partij is bij het geschil en op het grondgebied waarvan de investering gedaan werd, alsmede op grond van de bepalingen van deze overeenkomst, van de bepalingen van de met betrekking tot de investering eventueel gesloten bijzondere overeenkomst en van de beginselen van internationaal recht.

In artikel 13 inzake geschillen tussen de partijen betreffende de uitlegging, toepassing of wijziging van de overeenkomst, staat in paragraaf 2 dat

de gemengde commissie voor de regeling van die geschillen bestaat uit maximum twee vertegenwoordigers van elke overeenkomstsluitende partij. In paragraaf 3 werd een termijn van twaalf maanden na de oprichting van de gemengde commissie ingeschreven waarna een geschil onderworpen wordt aan een scheidsgerecht ad hoc. Er werd een paragraaf 6 toegevoegd waarin staat dat elke overeenkomstsluitende partij de andere partij in kennis kan stellen van haar voornemen de inhoud van de overeenkomst te wijzigen voor zover de voorgestelde wijziging schriftelijk meegedeeld wordt. Over zodanige wijziging wordt door beide partijen onderhandeld. Zodra een akkoord bereikt is, vormt de wijziging een addendum aan de oorspronkelijke overeenkomst.

3. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Raad van State

Op 4 oktober 2007 sloot het dagelijks bestuur van de SERV zich aan bij het ontwerp van regeringsbeslissing.

In zijn advies van 20 december 2007 maakte de Raad van State geen opmerkingen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Bestuurszaken,
Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen,
Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Patricia CEYSENS

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de republiek Rwanda, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Kigali op 16 april 2007

De Vlaamse Regering,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme en de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel;

Na beraadslaging,

Besluit:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de republiek Rwanda, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Kigali op 16 april 2007, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Patricia CEYSENS

ADVIES VAN SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Sterk door overleg

SERV Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 4 oktober 2007
AG-IT/07-147

Departement Internationaal Vlaanderen
De heer JONGBLOET Koen
Afdelingshoofd
Boudewijnlaan 30

1000 BRUSSEL

Betreft: Principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU), enerzijds, en de Republiek Rwanda, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Kigali op 16 april 2007

Geachte heer,

De SERV werd om advies gevraagd betreffende bovenvermelde aangelegenheid. Het dagelijks bestuur van de SERV heeft de teksten van het ontwerpdecreet doorgenomen en sluit zich aan bij het voorliggende ontwerp van regeringsbeslissing.

In de hoop u hiermee van dienst te zijn geweest, tekenen wij,

met de meeste hoogachting,

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

kopie : minister Bourgeois

Wetstraat 34-36 | 1040 Brussel | Tel: 02.20.90.111 | Fax: 02.21.77.008 | E-mail: serv@serv.be | www.serv.be

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

SG

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 43.891/1
VAN 20 DECEMBER 2007

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 5 december 2007 door de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de republiek Rwanda, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Kigali op 16 april 2007", heeft het volgende advies gegeven:

Bij dit voorontwerp van decreet zijn geen opmerkingen te maken.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	M. RIGAUX, M. TISON,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. P. DEPUYDT, eerste-auditeur afdelingshoofd.

DE GRIFFIER,

A. BECKERS

DE VOORZITTER,

M. VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

De Vlaamse Regering,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme en de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel;

Na beraadslaging,

Besluit:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de republiek Rwanda, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Kigali op 16 april 2007, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 15 februari 2008.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Patricia CEYSENS

BIJLAGE:

BLEU-overeenkomst

OVEREENKOMST

TUSSEN

DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE,

enerzijds,

EN

DE REPUBLIEK RWANDA,

anderzijds,

INZAKE

DE WEDERZIJDSE BEVORDERING EN BESCHERMING VAN INVESTERINGEN

OVEREENKOMST
TUSSEN
DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE,
enerzijds,
EN
DE REPUBLIEK RWANDA,
anderzijds,
INZAKE
DE WEDERZIJDSE BEVORDERING EN BESCHERMING VAN INVESTERINGEN

HET KONINKRIJK BELGIË,
HET VLAAMSE GEWEST,
HET WAALSE GEWEST,
EN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST,
evenals
HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG,
enerzijds,

en

DE REPUBLIEK RWANDA,
anderzijds,

(hierna te noemen "de Overeenkomstsluitende Partijen"),

VERLANGENDE hun economische samenwerking te versterken door voor investeringen door investeerders van de ene Overeenkomstsluitende Partij gunstige voorwaarden te scheppen op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij,

ZIJN het volgende overeengekomen:

ARTIKEL 1

Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze Overeenkomst betekent de term:

1. "investeerder":

   a) de "onderdanen", zijnde elk natuurlijk persoon die volgens de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of van de Republiek Rwanda wordt beschouwd als een onderdaan van het Koninkrijk België of van het Groothertogdom Luxemburg dan wel van de Republiek Rwanda;

   b) de "vennootschappen", zijnde elke rechtspersoon die is opgericht in overeenstemming met de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of van de Republiek Rwanda en waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is op het grondgebied van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg dan wel van de Republiek Rwanda.

2. "investering": alle soorten vermogensbestanddelen en elke rechtstreekse of onrechtstreekse inbreng, die worden geïnvesteerd of geherinvesteerd in welke economische sector ook.

   Als investeringen in de zin van deze Overeenkomst gelden in het bijzonder, doch niet uitsluitend:

   a) roerende en onroerende goederen, alsmede andere zakelijke rechten zoals hypotheken, retentierechten, pandrechten, rechten van vruchtgebruik en soortgelijke rechten;

   b) aandelen, maatschappelijke aandelen en alle andere vormen van deelneming, met inbegrip van minderheidsdeelnemingen dan wel onrechtstreekse deelnemingen, in bedrijven die zijn opgericht op het grondgebied van een der Overeenkomstsluitende Partijen;

   c) obligaties, tegoeden en gelijk welke prestatie die economische waarde heeft;

   d) auteursrechten, rechten van industriële eigendom, technische werkwijzen, merken en goodwill;

   e) publiekrechtelijke of contractuele concessies, waaronder die tot het opsporen, ontwikkelen, winnen of exploiteren van natuurlijke rijkdommen.

   Veranderingen in de rechtsvorm waarin vermogensbestanddelen en kapitaal werden geïnvesteerd of geherinvesteerd doen geen afbreuk aan de omschrijving ervan als "investering" zoals bedoeld in deze Overeenkomst.

3. "opbrengst": de bedragen die een investering oplevert, en met name, doch niet uitsluitend, winst, intrest, vermogensaanwas, dividenden, royalty's en honoraria.

4. "grondgebied": het grondgebied van het Koninkrijk België, het grondgebied van het Groothertogdom Luxemburg en de Republiek Rwanda evenals de zeegebieden, d.w.z. de gebieden op en onder zee die zich voorbij de territoriale wateren van het Koninkrijk België uitstrekken en waarin het, overeenkomstig het internationaal recht, soevereine rechten en rechtsmacht uitoefent met het oog op de opsporing, de winning en het behoud van de natuurlijke rijkdommen.

5. "Milieuwetgeving": de wetgeving van de Overeenkomstsluitende Partijen, of een bepaling uit die wetgeving, die in hoofdzaak gericht is op de bescherming van het milieu dan wel het voorkomen van enig gevaar voor het leven of de gezondheid van mens, dier of plant, door:

   a) het voorkomen, verminderen of beheersen van de uitstoot, de lozing of de emissie van verontreinigende stoffen en contaminanten;

   b) het beheersen van milieugevaarlijke of toxische chemicaliën, stoffen, materialen en afvalstoffen, en het verspreiden van desbetreffende informatie;

   c) het beschermen of in stand houden van in het wild levende dier- en plantensoorten, met inbegrip van bedreigde soorten, hun habitat en speciaal beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Overeenkomstsluitende Partij.

6. "Arbeidswetgeving": de wetgeving van het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Rwanda, of bepalingen uit die wetgeving, die rechtstreeks verband houden met de volgende internationaal erkende rechten van werknemers:

   a) het recht op vereniging;
   b) het recht op organisatie en collectieve onderhandeling;
   c) het verbod op het gebruik van enige vorm van dwang- of slavenarbeid;
   d) een minimumleeftijd voor de tewerkstelling van kinderen;
   e) redelijke arbeidsvoorwaarden op het gebied van minimumloon, aantal werkuren, veiligheid en gezondheid.

ARTIKEL 2

Bevordering van investeringen

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij bevordert investeringen door investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij op haar grondgebied en laat zodanige investeringen toe in overeenstemming met haar wetgeving.

2. Elke Overeenkomstsluitende Partij staat met name het sluiten en uitvoeren van licentieovereenkomsten en overeenkomsten inzake commerciële, administratieve of technische bijstand toe, voor zover deze activiteiten verband houden met zodanige investeringen.

ARTIKEL 3

Bescherming van investeringen

1. Alle investeringen door investeerders van een der Overeenkomstsluitende Partijen genieten op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij een eerlijke en rechtvaardige behandeling.

2. Onder voorbehoud van maatregelen die noodzakelijk zijn voor de handhaving van de openbare orde, genieten deze investeringen een voortdurende bescherming en zekerheid, met uitsluiting van elke onredelijke of discriminatoire maatregel die, in rechte of in feite, het beheer, de instandhouding, het gebruik, het genot of de liquidatie van deze investeringen zou kunnen belemmeren.

ARTIKEL 4

Nationale behandeling en meest begunstigde natie

1. In alle aangelegenheden met betrekking tot de behandeling van investeringen genieten de investeerders van elke Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij de nationale behandeling en de behandeling van meest begunstigde natie.

2. Met betrekking tot de werking, het beheer, het onderhoud, het gebruik, het genot, de verkoop of de vervreemding van investeringen kent elke Overeenkomstsluitende Partij investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij op haar grondgebied een behandeling toe die niet minder gunstig is dan de behandeling die wordt toegekend aan haar eigen investeerders of de investeerders van een andere Staat, zo laatstgenoemde behandeling gunstiger is.

3. Deze behandeling behelst geenszins de voorrechten die door een Overeenkomstsluitende Partij worden verleend aan investeerders van een derde Staat in het kader van diens lidmaatschap van of associatie met een vrijhandelsgebied, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of enige andere vorm van regionale economische organisatie.

4. Het bepaalde in dit artikel is niet van toepassing op belastingzaken.

ARTIKEL 5

Milieu

1. In het besef dat elke Overeenkomstsluitende Partij het recht heeft haar eigen niveau van nationale milieubescherming te bepalen en de beleidslijnen en prioriteiten ter zake van milieuontwikkeling vast te leggen alsmede haar ad hoc wetgeving dienovereenkomstig aan te nemen of te wijzigen, dient elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe te zien dat haar wetgeving een hoog niveau van milieubescherming waarborgt en alles in het werk te stellen om voornoemde wetgeving voortdurend bij te sturen.

2. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat het niet passend is de nationale milieuwetgeving te versoepelen teneinde investeringen aan te moedigen. Elke Overeenkomstsluitende Partij dient er dan ook op toe te zien dat geen vrijstelling of enige andere afwijking van voornoemde wetgeving wordt toegestaan en dat ook geen mogelijkheid tot vrijstelling of andere afwijking wordt geboden teneinde het doen, onderhouden of uitbreiden van een investering op haar grondgebied aan te moedigen.

3. De Overeenkomstsluitende Partijen bevestigen andermaal de verbintenissen die ze zijn aangegaan in het kader van de internationale milieuovereenkomsten die ze hebben gesloten. Ze zullen alles in het werk stellen om te waarborgen dat hun nationale wetgeving de erkenning en de uitvoering van deze verbintenissen verzekert.

4. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat de onderlinge samenwerking hen meer mogelijkheden biedt om de voorschriften inzake milieubescherming bij te sturen. Op verzoek van een Overeenkomstsluitende Partij stemt de andere Overeenkomstsluitende Partij ermee in dat over eender welk punt waarop dit artikel van toepassing is, deskundigenoverleg wordt gevoerd.

ARTIKEL 6

Arbeid

1. In het besef dat elke Overeenkomstsluitende Partij het recht heeft eigen normen ter bescherming van de arbeid vast te leggen en haar arbeidswetgeving dienovereenkomstig vast te stellen of te wijzigen, dient elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe te zien dat haar wetgeving voorziet in arbeidsnormen die in overeenstemming zijn met de internationaal erkende rechten van de werknemers als vermeld in artikel 1, 6e lid, en ze dienovereenkomstig bij te sturen.

2. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat het niet passend is de nationale arbeidswetgeving te versoepelen teneinde investeringen aan te moedigen. Elke Overeenkomstsluitende Partij dient er dan ook op toe te zien dat geen vrijstelling of enige andere afwijking van deze wetgeving wordt toegestaan en dat ook geen mogelijkheid tot vrijstelling of andere afwijking wordt geboden teneinde het doen, onderhouden of uitbreiden van een investering op haar grondgebied aan te moedigen.

3. De Overeenkomstsluitende Partijen bevestigen andermaal de verbintenissen die ze zijn aangegaan als lid van de Internationale Arbeidsorganisatie alsmede hun verbintenissen op grond van de Verklaring van de IAO over de fundamentele beginselen en rechten met betrekking tot werk en de follow-up ervan. De Overeenkomstsluitende Partijen zien erop toe dat de arbeidsbeginselen en de internationaal erkende rechten van de werknemers die vermeld worden in artikel 1, 6e lid, door hun nationale wetgeving worden erkend en beschermd.

4. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat de onderlinge samenwerking hen meer mogelijkheden biedt om de arbeidsnormen bij te sturen. Op vraag van de ene Overeenkomstsluitende Partij stemt de andere Overeenkomstsluitende Partij ermee in deskundigenoverleg te houden over eender welk onderwerp dat onder dit artikel ressorteert.

ARTIKEL 7

Ontneming en eigendomsbeperking

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich geen enkele maatregel tot onteigening of nationalisatie noch enige andere maatregel te treffen die tot gevolg heeft dat aan de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij rechtstreeks of onrechtstreeks de hun toebehorende investeringen op haar grondgebied worden ontnomen.

2. Wanneer om redenen van openbaar nut, veiligheid of nationaal belang van het bepaalde in het eerste lid moet worden afgeweken, dienen de volgende voorwaarden te worden vervuld:

   a) de maatregelen worden genomen met inachtneming van een behoorlijke rechtsgang;
   b) de maatregelen zijn niet discriminatoir of in strijd met bijzondere verbintenissen;
   c) de maatregelen gaan vergezeld van voorzieningen voor de betaling van een billijke en reële schadeloosstelling.

3. Het bedrag van de schadeloosstelling komt overeen met de werkelijke waarde van de investeringen op de dag voordat de maatregelen werden genomen of bekendgemaakt.

De schadeloosstelling wordt uitgekeerd in gelijk welke omwisselbare munt. Ze moet zonder onnodige vertraging worden uitbetaald en moet vrij kunnen worden overgemaakt. Vanaf het tijdstip waarop het bedrag van de schadeloosstelling wordt vastgelegd tot op de datum van uitbetaling, levert de schadeloosstelling intrest op tegen het normale banktarief.

4. Aan investeerders van de ene Overeenkomstsluitende Partij die verliezen lijden met betrekking tot hun investeringen wegens oorlog of een ander gewapend conflict, revolutie, een nationale noodtoestand of opstand op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij, wordt door laatstgenoemde, wat de restitutie, schadevergoeding, schadeloosstelling of een andere regeling betreft, een behandeling toegekend die ten minste gelijk is aan die welke aan investeerders van de meest begunstigde natie wordt verleend.

ARTIKEL 8

Overmakingen

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verleent de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij de toelating om alle met een investering verband houdende uitkeringen vrij over te maken. De uitkeringen zijn onder andere:

   a) bedragen bestemd om de investering tot stand te brengen, te behouden of uit te breiden;

   b) bedragen bestemd voor het nakomen van contractuele verbintenissen, met inbegrip van de bedragen die nodig zijn voor de terugbetaling van leningen, royalty's en andere betalingen voortvloeiend uit licenties, franchises, concessies en andere soortgelijke rechten, alsmede de bezoldiging van geëxpatrieerd personeel;

   c) de opbrengst van investeringen;

   d) de opbrengst van de gehele of gedeeltelijke liquidatie van investeringen, met inbegrip van vermogensaanwas of toename van het geïnvesteerde kapitaal;

   e) de in toepassing van artikel 7 uitgekeerde schadeloosstelling.

2. De onderdanen van beide Overeenkomstsluitende Partijen, die uit hoofde van een investering toelating hebben gekregen om op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij te werken, is het tevens toegestaan een evenredig deel van hun bezoldiging over te maken naar hun land van herkomst.

3. Alle overmakingen gebeuren in vrij inwisselbare munt, tegen de wisselkoers die op de datum van overmaking van toepassing is op contante transacties in de gebruikte munt.

4. Elke Overeenkomstsluitende Partij verleent de nodige vergunningen die vereist zijn om de overmaking zonder onnodige vertraging uit te voeren, zonder andere lasten dan de gebruikelijke bankkosten.

5. De Overeenkomstsluitende Partijen gaan de verbintenis aan voormelde bepalingen van dit artikel uit te voeren overeenkomstig hun respectieve nationale belastingwetgeving.

ARTIKEL 9

Subrogatie

1. Indien één der Overeenkomstsluitende Partijen of één van haar openbare instellingen een schadeloosstelling uitkeert aan haar eigen investeerders op grond van een voor een investering verleende waarborg, erkent de andere Overeenkomstsluitende Partij dat de eerstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij of de desbetreffende openbare instelling in de rechten en schuldvorderingen van de investeerders is getreden.

2. In verband met de overgedragen rechten kan de andere Overeenkomstsluitende Partij jegens de verzekeraar die in de rechten van de schadeloosgestelde investeerders is getreden, de verplichtingen laten gelden die wettelijk of contractueel op de investeerders rusten.

ARTIKEL 10

Toepasbare regels

Wanneer een vraagstuk omtrent investeringen wordt geregeld bij deze Overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene Overeenkomstsluitende Partij dan wel bij internationale overeenkomsten waarbij de Partijen partij zijn of op een later tijdstip kunnen worden, kunnen de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

ARTIKEL 11

Specifieke overeenkomsten

1. Investeringen waarvoor een specifieke overeenkomst is gesloten tussen een van de Overeenkomstsluitende Partijen en investeerders van de andere Partij zijn onderworpen aan de bepalingen van deze Overeenkomst en aan die van de specifieke overeenkomst.

2. Elke Overeenkomstsluitende Partij staat te allen tijde in voor het naleven van de verbintenissen die zij jegens investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij is aangegaan.

ARTIKEL 12

Regeling van investeringsgeschillen

1. Van elk investeringsgeschil tussen een investeerder van de ene Overeenkomstsluitende Partij en de andere Overeenkomstsluitende Partij wordt schriftelijk kennis gegeven door de eerste Partij die een vordering instelt. De kennisgeving gaat vergezeld van een behoorlijk toegelichte nota.

De Partijen dienen ernaar te streven geschillen in de mate van het mogelijke door onderhandeling te regelen, indien nodig door deskundig advies in te winnen van een derde partij of anders door middel van bemiddeling tussen de Overeenkomstsluitende Partijen langs diplomatieke weg.

2. Wanneer de bij het geschil betrokken partijen niet rechtstreeks tot een minnelijke schikking zijn gekomen of het geschil niet door bemiddeling langs diplomatieke weg hebben kunnen regelen binnen zes maanden na ontvangst van de kennisgeving, kan het geschil naar keuze van de investeerder worden voorgelegd aan hetzij de bevoegde rechtsmacht van de Staat waar de investering werd gedaan, hetzij aan internationale arbitrage.

   Elke Overeenkomstsluitende Partij geeft daartoe haar voorafgaande en onherroepelijke toestemming elk geschil aan zodanige arbitrage te onderwerpen. Deze toestemming houdt in dat beide Partijen afstand doen van het recht om de uitputting van alle nationale administratieve en rechtsmiddelen te verzoeken.

3. In geval van internationale arbitrage, wordt het geschil naar keuze van de investeerder voorgelegd aan één van de volgende instellingen:

   - een scheidsgerecht ad hoc, ingesteld volgens de arbitrageregels van de Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht (U.N.C.I.T.R.A.L.);

   - het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (I.C.S.I.D.), dat is opgericht krachtens het Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten, dat op 18 maart 1965 te Washington voor ondertekening werd opengesteld, zodra elk van de Staten die partij zijn bij deze Overeenkomst, partij is geworden bij het Verdrag. Zolang deze voorwaarde niet is vervuld, aanvaarden de Overeenkomstsluitende Partijen dat het geschil aan arbitrage wordt onderworpen overeenkomstig de Regels betreffende de Aanvullende Voorziening van het I.C.S.I.D.:

     - het Scheidsgerecht van de Internationale Kamer van Koophandel in Parijs;

     - het Instituut voor Arbitrage van de Kamer van Koophandel in Stockholm.

   Indien wordt overgegaan tot de arbitrageprocedure op initiatief van een Overeenkomstsluitende Partij, verzoekt die Partij de betrokken investeerder schriftelijk het scheidsgerecht aan te wijzen waaraan het geschil zal worden voorgelegd.

4. Geen van de bij een geschil betrokken Overeenkomstsluitende Partijen, zal in enig stadium van de arbitrageprocedure of van de uitvoering van een scheidsrechterlijke uitspraak als verweer kunnen aanvoeren dat de investeerder die tegenpartij is bij het geschil, een vergoeding ter uitvoering van een in Artikel 9 van deze Overeenkomst vermelde verzekeringspolis of waarborg heeft ontvangen die het geheel of een gedeelte van zijn verliezen dekt.

5. De uitspraken van het scheidsgerecht zijn onherroepelijk en bindend voor de partijen bij het geschil. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe ze uit te voeren overeenkomstig haar nationale wetgeving.

ARTIKEL 13

Geschillen tussen de Overeenkomstsluitende Partijen betreffende de uitlegging, toepassing of wijziging van deze Overeenkomst

1. Geschillen betreffende de uitlegging of toepassing van deze Overeenkomst worden zoveel mogelijk langs diplomatieke weg beslecht.

2. Wanneer een geschil niet langs diplomatieke weg kan worden beslecht, wordt het voorgelegd aan een gemengde commissie bestaande uit maximum twee vertegenwoordigers van elk van de Overeenkomstsluitende Partijen. Deze Commissie komt op verzoek van een Overeenkomstsluitende Partij en zonder onnodige vertraging bijeen.

3. Indien de gemengde commissie het geschil binnen twaalf maanden na de oprichting ervan niet kan regelen, wordt het op verzoek van een der Overeenkomstsluitende Partijen onderworpen aan een scheidsgerecht ad hoc dat voor elk geval afzonderlijk wordt samengesteld:

   Elke Overeenkomstsluitende Partij benoemt een scheidsman binnen een tijdspanne van twee maanden vanaf de datum waarop een der Overeenkomstsluitende Partijen de andere Overeenkomstsluitende Partij in kennis heeft gesteld van haar voornemen het geschil aan arbitrage te onderwerpen. Binnen twee maanden na hun benoeming benoemen de twee scheidsmannen in onderling overleg een onderdaan van een derde Staat tot voorzitter van het scheidsgerecht.

   Indien deze termijnen worden overschreden, kan een der Overeenkomstsluitende Partijen de Voorzitter van het Internationale Gerechtshof verzoeken de noodzakelijke benoeming(en) te verrichten.

   Indien de Voorzitter van het Internationale Gerechtshof onderdaan is van een Overeenkomstsluitende Partij of van een Staat waarmee een der Overeenkomstsluitende Partijen geen diplomatieke banden heeft of indien hij om een andere reden verhinderd is genoemde functie uit te oefenen, wordt de Vice-Voorzitter van het Internationale Gerechtshof verzocht de benoeming(en) te verrichten.

4. Het aldus samengestelde scheidsgerecht stelt zijn eigen procedureregels vast. Het doet uitspraak bij meerderheid van stemmen; de uitspraken zijn onherroepelijk en bindend voor de Overeenkomstsluitende Partijen.

5. Elke Overeenkomstsluitende Partij draagt de kosten van de door haar benoemde scheidsman. De kosten die voortvloeien uit de benoeming van de derde scheidsman en de ambtelijke kosten van het gerecht worden gelijkelijk door de Overeenkomstsluitende Partijen gedragen.

6. Elke Overeenkomstsluitende Partij kan de andere Overeenkomstsluitende Partij in kennis stellen van haar voornemen de inhoud van deze Overeenkomst te wijzigen, voor zover de voorgestelde wijziging schriftelijk wordt medegedeeld. Over zodanige wijziging wordt door beide Partijen onderhandeld. Zodra een akkoord is bereikt, vormt de wijziging een addendum bij de oorspronkelijke Overeenkomst.

ARTIKEL 14

Vorige investeringen

Deze Overeenkomst is eveneens van toepassing op investeringen die vóór de inwerkingtreding ervan zijn gedaan door investeerders van een Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij, overeenkomstig de wet- en regelgeving van laatstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij.

ARTIKEL 15

Inwerkingtreding en duur

1. Deze Overeenkomst treedt in werking één maand na de datum waarop de Overeenkomstsluitende Partijen de akten van bekrachtiging hebben uitgewisseld. Ze blijft van kracht gedurende een tijdvak van tien jaar.

   Tenzij ten minste zes maanden vóór de datum van het verstrijken van de geldigheidsduur door één van beide Overeenkomstsluitende Partijen mededeling van beëindiging is gedaan, wordt deze Overeenkomst telkens stilzwijgend verlengd voor een tijdvak van tien jaar, met dien verstande dat elke Overeenkomstsluitende Partij zich het recht voorbehoudt de Overeenkomst te beëindigen met inachtneming van een opzegtermijn van ten minste zes maanden vóór de datum van het verstrijken van de lopende termijn van geldigheid.

2. Ten aanzien van investeringen die vóór de datum van beëindiging van de Overeenkomst zijn gedaan, blijft deze van kracht gedurende een tijdvak van tien jaar vanaf de datum van beëindiging.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende vertegenwoordigers, daartoe naar behoren gemachtigd door hun onderscheiden Regeringen, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Kigali, op 16 april 2007, in tweevoud in de Nederlandse, de Franse en de Engelse taal, zijnde alle teksten gelijkelijk authentiek. In geval van verschil in uitlegging is de Engelse tekst doorslaggevend.

VOOR DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE:

Voor het Koninkrijk België:
Voor het Vlaamse Gewest:
Voor het Waalse Gewest:
Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

Voor het Groothertogdom Luxemburg:

VOOR DE REPUBLIEK RWANDA:

AGREEMENT

BETWEEN

THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION,

on the one hand,

AND

THE REPUBLIC OF RWANDA,

on the other hand,

ON

THE RECIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

AGREEMENT
BETWEEN
THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION,
on the one hand,
AND
THE REPUBLIC OF RWANDA,
on the other hand,
ON
THE RECIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

THE KINGDOM OF BELGIUM,
THE WALLOON REGION,
THE FLEMISH REGION,
AND THE REGION OF BRUSSELS-CAPITAL,
as well as
THE GRAND DUCHY OF LUXEMBOURG,
on the one hand,

and

THE REPUBLIC OF RWANDA,
on the other hand,

(hereinafter referred to as "the Contracting Parties"),

DESIRING to strengthen their economic cooperation by creating favourable conditions for investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

HAVE AGREED as follows:

ARTICLE 1

Definitions

For the purpose of this Agreement,

1. The term "investors" shall mean:

   a) the "nationals", i.e. any natural person who, according to the legislation of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Rwanda, is considered as a citizen of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Rwanda respectively;

   b) the "companies", i.e. any legal person constituted in accordance with the legislation of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Rwanda and having its registered office in the territory of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Rwanda respectively.

2. The term "investments" shall mean any kind of assets and any direct or indirect contribution in cash, in kind or in services, invested or reinvested in any sector of economic activity.

   The following shall more particularly, though not exclusively, be considered as investments for the purpose of this Agreement:

   a) movable and immovable property as well as any other rights in rem, such as mortgages, liens, pledges, usufruct and similar rights;

   b) shares, corporate rights and any other kind of shareholdings, including minority or indirect ones, in companies constituted in the territory of one Contracting Party;

   c) bonds, claims to money and to any performance having an economic value;

   d) copyrights, industrial property rights, technical processes, trade names and goodwill;

   e) concessions granted under public law or under contract, including concessions to explore, develop, extract or exploit natural resources.

   Changes in the legal form in which assets and capital have been invested or reinvested shall not affect their designation as "investments" for the purpose of this Agreement.

3. The term "returns" shall mean the proceeds of an investment and shall include in particular, though not exclusively, profits, interests, capital increases, dividends, royalties and fees.

4. The term "territory" shall apply to the territory of the Kingdom of Belgium and to the territory of the Grand-Duchy of Luxembourg and to the Republic of Rwanda, as well as to the maritime areas, i.e. the marine and underwater areas which extend beyond the territorial waters of the Kingdom of Belgium upon which it exercises, in accordance with international law, its sovereign rights and its jurisdiction for the purpose of exploring, exploiting and preserving natural resources.

5. The terms "environmental legislation" shall mean any legislation of the Contracting Parties, or provision thereof, the primary purpose of which is the protection of the environment, or the prevention of a danger to human, animal, or plant life or health, through:

   a) the prevention, abatement or control of the release, discharge, or emission of pollutants or environmental contaminants;

   b) the control of environmentally hazardous or toxic chemicals, substances, materials and wastes, and the dissemination of information related thereto;

   c) the protection or conservation of wild flora or fauna, including endangered species, their habitat, and specially protected natural areas in the Contracting Party's territory.

6. The terms "labour legislation" shall mean legislation of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Rwanda, or provisions thereof, that are directly related to the following internationally recognised labour rights:

   a) the right of association;
   b) the right to organise and bargain collectively;
   c) a prohibition on the use of any form of forced or compulsory labour;
   d) a minimum age for the employment of children;
   e) acceptable conditions of work with respect to minimum wages, hours of work, and occupational safety and health.

ARTICLE 2

Promotion of investments

1. Each Contracting Party shall promote investments in its territory by investors of the other Contracting Party and shall accept such investments in accordance with its legislation.

2. In particular, each Contracting Party shall authorise the conclusion and the fulfilment of license contracts and commercial, administrative or technical assistance agreements, as far as these activities are in connection with such investments.

ARTICLE 3

Protection of investments

1. All investments made by investors of one Contracting Party shall enjoy a fair and equitable treatment in the territory of the other Contracting Party.

2. Except for measures required to maintain public order, such investments shall enjoy continuous protection and security, i.e. excluding any unjustified or discriminatory measure which could hinder, either in law or in practice, the management, maintenance, use, possession or liquidation thereof.

ARTICLE 4

National treatment and most favoured nation

1. In all matters relating to the treatment of investments, the investors of each Contracting Party shall enjoy national treatment and most-favoured-nation treatment in the territory of the other Contracting Party.

2. With respect to the operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments, each Contracting Party shall accord, on its territory, to investors of the other Contracting Party, treatment no less favourable than that granted to its own investors or to investors of any other State if the latter is more favourable.

3. This treatment shall not include the privileges granted by one Contracting Party to investors of a third State by virtue of its participation or association in a free trade zone, customs union, common market or any other form of regional economic organisation.

4. The provisions of this article do not apply to tax matters.

ARTICLE 5

Environment

1. Recognising the right of each Contracting Party to establish its own levels of domestic environmental protection and environmental development policies and priorities, and to adopt or modify accordingly its environmental legislation, each Contracting Party shall strive to ensure that its legislation provide for high levels of environmental protection and shall strive to continue to improve this legislation.

2. The Contracting Parties recognise that it is inappropriate to encourage investment by relaxing domestic environmental legislation. Accordingly, each Contracting Party shall strive to ensure that it does not waive or otherwise derogate from, or offer to waive or otherwise derogate from, such legislation as an encouragement for the establishment, maintenance or expansion in its territory of an investment.

3. The Contracting Parties reaffirm their commitments under the international environmental agreements, which they have accepted. They shall strive to ensure that such commitments are fully recognised and implemented by their domestic legislation.

4. The Contracting Parties recognise that co-operation between them provides enhanced opportunities to improve environmental protection standards. Upon request by either Contacting Party, the other Contracting Party shall accept to hold expert consultations on any matter falling under the purpose of this Article.

ARTICLE 6

Labour

1. Recognising the right of each Contracting Party to establish its own domestic labour standards, and to adopt or modify accordingly its labour legislation, each Contracting Party shall strive to ensure that its legislation provide for labour standards consistent with the internationally recognised labour rights set forth in paragraph 6 of Article 1 and shall strive to improve those standards in that light.

2. The Contracting Parties recognise that it is inappropriate to encourage investment by relaxing domestic labour legislation. Accordingly, each Contracting Party shall strive to ensure that it does not waive or otherwise derogate from, or offer to waive or otherwise derogate from, such legislation as an encouragement for the establishment, maintenance or expansion in its territory of an investment.

3. The Contracting Parties reaffirm their obligations as members of the International Labour Organisation and their commitments under the International Labour Organisation Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its Follow-up. The Contracting Parties shall strive to ensure that such labour principles and the internationally recognised labour rights set forth in paragraph 6 of Article 1 are recognised and protected by domestic legislation.

4. The Contracting Parties recognise that co-operation between them provides enhanced opportunities to improve labour standards. Upon request by either Contacting Party, the other Contracting Party shall accept to hold expert consultations on any matter falling under the purpose of this Article.

ARTICLE 7

Deprivation and limitation of ownership

1. Each Contracting Party undertakes not to adopt any measure of expropriation or nationalisation or any other measure having the effect of directly or indirectly dispossessing the investors of the other Contracting Party of their investments in its territory.

2. If reasons of public purpose, security or national interest require a derogation from the provisions of paragraph 1, the following conditions shall be complied with:

   a) the measures shall be taken under due process of law;
   b) the measures shall be neither discriminatory, nor contrary to any specific commitments;
   c) the measures shall be accompanied by provisions for the payment of an adequate and effective compensation.

3. Such compensation shall amount to the actual value of the investments on the day before the measures were taken or became public.

   Such compensation shall be paid in any convertible currency. It shall be paid without undue delay and shall be freely transferable. It shall bear interest at the normal commercial rate from the date of the determination of its amount until the date of its payment.

4. Investors of one Contracting Party whose investments suffer losses owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency or revolt in the territory of the other Contracting Party shall be granted by the latter Contracting Party a treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, at least equal to that which the latter Contracting Party grants to the investors of the most favoured nation.

ARTICLE 8

Transfers

1. Each Contracting Party shall grant to investors of the other Contracting Party the free transfer of all payments relating to an investment, including more particularly:

   a) amounts necessary for establishing, maintaining or expanding the investment;

   b) amounts necessary for payments under a contract, including amounts necessary for repayment of loans, royalties and other payments resulting from licences, franchises, concessions and other similar rights, as well as salaries of expatriate personnel;

   c) proceeds from investments;

   d) proceeds from the total or partial liquidation of investments, including capital gains or increases in the invested capital;

   e) compensation paid pursuant to Article 7.

2. The nationals of each Contracting Party who have been authorised to work in the territory of the other Contracting Party in connection with an investment shall also be permitted to transfer an appropriate portion of their earnings to their country of origin.

3. Transfers shall be made in a freely convertible currency at the rate applicable on the day transfers are made to spot transactions in the currency used.

4. Each Contracting Party shall issue the authorisations required to ensure that the transfers can be made without undue delay, with no other expenses than the usual banking costs.

5. Contracting parties undertake to implement the above provisions of this article in accordance with their respective national legislation on taxation.

ARTICLE 9

Subrogation

1. If one Contracting Party or any public institution of this Party pays compensation to its own investors pursuant to a guarantee providing coverage for an investment, the other Contracting Party shall recognise that the former Contracting Party or the public institution concerned is subrogated into the rights of the investors.

2. As far as the transferred rights are concerned, the other Contracting Party shall be entitled to invoke against the insurer who is subrogated into the rights of the indemnified investors the obligations of the latter under law or contract.

ARTICLE 10

Applicable regulations

If an issue relating to investments is covered both by this Agreement and by the national legislation of one Contracting Party or by international conventions, existing or to be subscribed to by the Parties in the future, the investors of the other Contracting Party shall be entitled to avail themselves of the provisions that are the most favourable to them.

ARTICLE 11

Specific agreements

1. Investments made pursuant to a specific agreement concluded between one Contracting Party and investors of the other Party shall be covered by the provisions of this Agreement and by those of the specific agreement.

2. Each Contracting Party undertakes to ensure at all times that the commitments it has entered into vis-à-vis investors of the other Contracting Party shall be observed.

ARTICLE 12

Settlement of investment disputes

1. Any investment dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party shall be notified in writing by the first party to take action. The notification shall be accompanied by a sufficiently detailed memorandum.

   As far as possible, the Parties shall endeavour to settle the dispute through negotiations, if necessary by seeking expert advice from a third party, or by conciliation between the Contracting Parties through diplomatic channels.

2. In the absence of an amicable settlement by direct agreement between the parties to the dispute or by conciliation through diplomatic channels within six months from the notification, the dispute shall be submitted, at the option of the investor, either to the competent jurisdiction of the State where the investment was made, or to international arbitration.

   To this end, each Contracting Party agrees in advance and irrevocably to the settlement of any dispute by this type of arbitration. Such consent implies that both Parties waive the right to demand that all domestic administrative or judiciary remedies be exhausted.

3. In case of international arbitration, the dispute shall be submitted for settlement by arbitration to one of the hereinafter mentioned organisations, at the option of the investor:

   - an ad hoc arbitral tribunal set up according to the arbitration rules laid down by the United Nations Commission on International Trade Law (U.N.C.I.T.R.A.L.);

   - the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (I.C.S.I.D.), set up by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington on March 18, 1965, when each State party to this Agreement has become a party to the said Convention. As long as this requirement is not met, each Contracting Party agrees that the dispute shall be submitted to arbitration pursuant to the Rules of the Additional Facility of the I.C.S.I.D.:

     - the Arbitral Court of the International Chamber of Commerce in Paris;

     - the Arbitration Institute of the Chamber of Commerce in Stockholm.

   If the arbitration procedure has been introduced upon the initiative of a Contracting Party, this Party shall request the investor involved in writing to designate the arbitration organisation to which the dispute shall be referred.

4. At any stage of the arbitration proceedings or of the execution of an arbitral award, none of the Contracting Parties involved in a dispute shall be entitled to raise as an objection the fact that the investor who is the opposing party in the dispute has received compensation totally or partly covering his losses pursuant to an insurance policy or to the guarantee provided for in Article 9 of this Agreement.

5. The arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute. Each Contracting Party undertakes to execute the awards in accordance with its national legislation.

ARTICLE 13

Disputes between the Contracting Parties relating to the interpretation, application or modification of this Agreement

1. Any dispute relating to the interpretation or application of this Agreement shall be settled as far as possible through diplomatic channels.

2. In the absence of a settlement through diplomatic channels, the dispute shall be submitted to a joint commission consisting of maximum two representatives of each of the Contracting Parties; this commission shall convene without undue delay at request of either of the parties.

3. If the joint commission cannot settle the dispute within twelve months of its composition, the latter shall be submitted, at the request of either Contracting Party, to an arbitration court set up as follows for each individual case:

   Each Contracting Party shall appoint one arbitrator within a period of two months from the date on which either Contracting Party has informed the other Party of its intention to submit the dispute to arbitration. Within a period of two months following their appointment, these two arbitrators shall appoint by mutual agreement a national of a third State as chairman of the arbitration court.

If these time limits have not been complied with, either Contracting Party shall request the President of the International Court of Justice to make the necessary appointment(s).

If the President of the International Court of Justice is a national of either Contracting Party or of a State with which one of the Contracting Parties has no diplomatic relations or if, for any other reason, he cannot exercise this function, the Vice-President of the International Court of Justice shall be requested to make the appointment(s).

4. The court thus constituted shall determine its own rules of procedure. Its decisions shall be taken by a majority of the votes; they shall be final and binding on the Contracting Parties.

5. Each Contracting Party shall bear the costs resulting from the appointment of its arbitrator. The expenses in connection with the appointment of the third arbitrator and the administrative costs of the court shall be borne equally by the Contracting Parties.

6. Either of the Contracting Parties may inform the other of its intention to cause modification to the content of the current agreement by communicating such proposed modification in writing. Such modification shall be subject to negotiations by both parties and once agreed shall form an addendum to the original agreement

ARTICLE 14

Previous investments

This Agreement shall also apply to investments made before its entry into force by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the latter's laws and regulations.

ARTICLE 15

Entry into force and duration

1. This Agreement shall enter into force one month after the date of exchange of the instruments of ratification by the Contracting Parties. The Agreement shall remain in force for a period of ten years.

   Unless notice of termination or intention to modify is given by either Contracting Party at least six months before the expiry of its period of validity, this Agreement shall be tacitly extended each time for a further period of ten years, it being understood that each Contracting Party reserves the right to terminate the Agreement by notification given at least six months before the date of expiry of the current period of validity.

2. Investments made prior to the date of termination of this Agreement shall be covered by this Agreement for a period of ten years from the date of termination.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

DONE at Kigali, on the 16th day of April 2007, in two original copies, each in the French, Dutch and English languages, all texts being equally authentic. The text in the English language shall prevail in case of difference of interpretation.

FOR THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION:

For the Kingdom of Belgium:
For the Walloon Region:
For the Flemish Region:
For the Region of Brussels-Capital:

For the Grand-Duchy of Luxembourg:

FOR THE REPUBLIC OF RWANDA: